

Karene fra Bu som startet selskapet Betonmast

Kinsarvik herred i Hordaland skulle de siste årene før 1920 få elektrisk strømforsyning. Herredsstyret, som skulle ta stilling til dette, var opptatt av stolpene som skulle bære strømkablene og hvilke materialer disse var laget av. Amund Knudsen Bu (1872-1944) var medlem av herredsstyret. Han var gardbruker, men må ha hatt spesiell interesse av betongkonstruksjoner. Sannsynligvis hadde han arbeidet på anlegg der slike materialer ble benyttet.

Flaggstangen på Bu

Karene i Betonmast måtte arbeide i krevende terreng, og det var en fordel å ikke ha høydeskrekk.

Amund Bu mente at om man valgte stolper av armert betong ville det på sikt bli mye billigere enn om valget falt på stolper av tre som måtte skiftes ut etter 10-12 år. Han ville forskale og støpe stolpene vertikalt på det stedet der de skulle stå. Han argumenterte godt for sin idé, men herredstyret mente at hverken kostnad eller holdbarhet var godt nok dokumentert. Han henvendte seg så til Hordaland fylkes elektrisitetsforsyning med ideen men fikk bare en kald skulder.

Amund mistet ikke motet og fikk en ingeniør til å utarbeide nødvendige tegninger og beregninger. Dette ble grunnlag for en søknad om patent. Det som da gjensto var å vise at metoden kunne duge i praksis. Han ville ikke kaste bort penger på å sette opp noe unyttig, så han valgte å støpe en flaggstang hjemme på gården. Til å utføre det praktiske arbeidet engasjerte han en ung mann på nabogården, Brynjulf Bu (1895-1982). Det ble en vellykket generalprøve og flaggstangen sto ferdig slik at den kunne brukes 17. mai 1923.

Under sitt videre arbeid med å utvikle forretningsideen kom Amund Bu i kontakt med ingeniør Rolf Meeg-Larsen i Bergen. Ingeniøren falt for ideen og de ble enige om å etablere et selskap som kunne utnytte metoden forretningsmessig. De fikk med seg Brynjulf Bu og selskapet AS Betonmast ble stiftet 23. september 1923.

Aksjekapitalen var på kr 5.000 fordelt på 20 aksjer a kr 250. Selskapet fikk en flying start ved at patentet ble overført vederlagsfritt. En allerede inngått kontrakt om linjebygging for Bjølvefossen ble tiltransportert. Ganske snart oppnådde de flere betydningsfulle oppdrag. Brynjulf Bu arbeidet i denne tiden som anleggsleder.

Tidlig på 1930-tallet kom Betonmast opp i økonomiske problemer. Aksjekapitalen måtte utvides og det kom inn en rekke nye eiere. De gamle eierne ble utvannet og av den nye aksjekapitalen på kr 29.000 sto Amund Bu for kr. 9000 og Brynjulf Bu for kr 2.000. Den minste aksjeeieren med kr 500, H.C.A Melbye, skulle senere bli den dominerende eieren.

Da krigen kom til Norge i 1940 tok okkupasjonsmaktene kontroll med viktige deler av næringslivet. Dette gjaldt også Betonmast som var i gang med bygging av kraftlinjer til Hydro på Herøya. Han ønsket ikke å arbeide for de tyske

herremenn og sluttet. Han fikk i 1941 tilbud om arbeid hos Norsk Hydro hvor han forble til han gikk av med pensjon i 1961. Dette samme året døde ingeniør Meeg, som var en av de tre gründerne. Da var også Amund Bu pensjonist. Han døde i 1944, 72 år gammel. Amund Bu blir også husket som en ivrig lokalhistoriker som utga ættebøker for flere kommuner i Hardanger. Han samlet i mange år gjenstander som til slutt ble grunnlaget for et betydelig privat museum hjemme på Bu.

Vinstralinjen gjennom Vardal

Etter krigen kom en ny storhetstid for Betonmast. Det siste prosjektet hvor de benyttet metoden med støping av master på stedet var bygging av Vinstralinjen mellom Vinstra i Gudbrandsdalen og Oslo i perioden 1949 til 1953. HCA Melbye AS, leverandør av materiell til bygging av kraftlinjer og hadde fra 30-årene et kundeforhold til Betonmast. Under krigen kom de sterkere inn på eiersiden. I 1992 hadde Betonmast store engasjementer i utlandet. På Grønland deltok de i bygging av en 57 km lang overføringslinje med blant annet verdens lengste spenn over en fjord på 5.376 meter. I Thailand involverte de seg i en fabrikk for å bygge kraftmaster og de gjennomførte to store linjeprosjekter. Det siste, som ble utført i 1994, skapte store problemer fordi oppdragsgiverne ikke kunne betale. I 1994 måtte man inn med ny kapital og mindre aksjeposter blir kjøpt opp. De aksjene

som Brynjulf Bu besatt var overdratt til hans etterkommere. Fra 1994 hadde de ikke lenger et eiermessig forhold til Betonmast.

Brynjulf Bu giftet seg i 1923 med Brita Gunnarsdatter (1901-1983) fra garden Myklatun i Eidfjord. De slo seg ned på Bu som var farsgarden til Brynjulf. Med årene fikk Betonmast tyngden av oppdrag på Østlandet. Brynjulf var derfor borte fra familien det meste av tiden. For å bøte på dette bestemte de seg for å finne et sted å etablere seg på et sted som passet bedre for familiefarens arbeidssituasjon. Valget falt på Gran på Hadeland der de fikk kjøpt stedet Engestad av Bent Smebøle. Der ble familien boende, men Brynjulf fortsatte å arbeide for Norsk Hydro på Herøya. Det ble allikevel ikke så mye mer tid til familien enn det hadde vært.